

Фарис

Левко Боровиковський

(З Міцкевича)

Як човен веселий, відчаливши в море,
По синім кришталі за вітром летить
І веслами воду і пінить, і оре,
Лебежою шиєю в хвилях шумить, -
Так дикий арап, поводи відпустивши
Коню вороному, в пустиню біжить.
Кінь шибкий, копита в піску потопивши,
Як криця гаряча в воді, клекотить.
Вже кінь мій по морю сухому ниря
І хвилю піщану грудьми розтина.

Дальше - глибше, дальше - глибше,
Вгору курява вихрить;
Дальше - вище, дальше - вище,
Понад пиллю кінь летить.

Мій кінь вороний так, як хмара, літає,
І лисина в лобі - як з місяця ріг,
І шовкова грива по вітрові має,
Кругом блискавки розкидає з-під ніг.
Мчи, літавче білоногий!
Ліс і гори - пріч з дороги!

Дарма мене пальма в полі
Жде з шишками й холодком -
Утікаю я поволі -
Пальма скрилася з стидом
І в повітрі утонула,
І шелестом листя з гінця усміхнулась.

Там скали - понура сторожа пустинь -
Піддержують неба кінці головою!
І дражнять, що гупа копитами кінь,
І сваряться слідом за мною:

- О невіглас! - де він гонить!
Там від сонця весь скипить;
Де пісками кінь летить -
Голови там не приклонить
Під шатер серед пустинь -
Небо там шатер один.
Тільки скали там ночують,
Тільки звізди там кочують.
Вітер свару розімчав;
Я присвиснув - кінь помчав.
Глядь назад - понурі скали
Всі від мене повтікали:
Довгим рядом в степ біжать...
Слизли - сліду їх не знать.

Грак, почувши, що сваряться гори, гадає,
Що в пустині коня й бедуїна піймає,
І, розправивши крила, погнався гінцем -
Тричі голову чорним обвів обручем:

- Чую, - кракнув, - запах трупій,
Сам ти глупий, кінь твій глупий:
Хоч найти в пісках дороги?
Хоче паші білоногий? -
Лишня праця; хто зайшов -
Не виходить відціль знов.
Сим шляхом вітри блукають,
Слід пісками замітають.
Трав лука ся не несе -
Ся лука гадюк пасе.
Тільки трупи тут ночують,
Тут тільки граки кочують.

І, крачачи, когті на мене справляв;
З граком ми зіглянулись око на око.
Хто ж злякався? - Грак злякався і порвався високо.

Я хотів накарать, і майдан напинався,
І очима грака я слідив за собою -
Грак мій чорною плямкою в вітрі повис:
Показавсь горобцем... і жуком... і бджолою,

А далі в повітрі цілком розтопивсь.

Мчи, літавче білоногий!
Скали і граки - з дороги!

Я оглянувсь - аж з заходу хмара летить
На крилах широких по синьому склепу:
В небі хмара гінцем так хотіла прослить,
Як літав вороним я по степу, -
І зависла надо мною,
З вітром свиснула враждою:
- О невіглас! Там тобі
Спека груди всі розтопить;
Дощик з хмари не окропить
Куряви на голові.
Джерело в піску степовім
Не озветься срібним словом.
Росту там - к землі не зсяде -
Вльот голодний вітер краде.

Дармо, дармо лякає; я мчусь по пісках;
Хмара, мов занудившись, по небу слоняє,
Нижче голову склоняє
І застряла на горах.
А ще раз як хмару очима я скинув -
Її за всім небом позаду покинув;
Що в серці ховала - я бачив в очах:
Обімліла, зчервоніла
І від злості поблідніла,
А далі зчорніла, як труп, і сховалась в горах.

Мчи, літавче білоногий!
Грак і хмари - пріч з дороги!

Око небо обвело;
Я оглянувсь коло себе:
Ні в пустині, ні на небі
Вже нікого не було. .
Мертвий степ - і світ настав -
Людських ніг не цілував.
Все там сном мертвецьким спить,

Як звіряк ватага дика
Не боїться, не біжить,
Вперше вздрівши чоловіка.

Мій боже! Тут я вже не перший! В пісках
Чи люди, чи відьми в степу бовваніють?
Чи бродять, чи добичі ждуть там в горах?
Їздці всі як сніг, і їх коні біліють!
Прибіг – всі ні з місця; гукнув – всі мовчать! То кістки

Стародавня каравана
Вітром з пісків вигрібана.
На шкелетах верблюжих – з людей маслаки:
В ями, де лежали очі,
В голі щоки, між кісток,
Буйний вітер піски точить...
І ворожить той пісок:
"Бедуїне ошуканий!
Де летиш – там гурагани!" –
"Не боюсь!" – Кінь мчить вскок.

Мчи, літавче білоногий!
Відьми, гураган – з дороги!

Гураган, старший брат з африканських вихрів,
Серед степу гуля, серед жовтих пісків.
Мене уздрів здалека – і став оглядати,
Вертячися на місці, собі зашумів:
"Що за вихор летить?... З моїх менших братів,
Мабуть, вирвавсь, нікчемний, пісок розмітати...
Як посмів він моє дідівське розсипати?"
Заревів – і до мене горою порвавсь,
Зблід, посинів, що я не втікав, не злякавсь;
Землю рив, пісок сипучий,
Всю Арапію ізмучив
І, як грип-птах, мене з вороного зірвав:
Віддихом огнистим палить,
Крилами куряву валить,
Кида вверх, об землю б'є,
Крутить, рве, пісок шпуге.
Вирвавсь я – борюся сміло,

Рву, клочком пісок несу,
Роздираю його тіло
І зубами мну, гризу.

Гураган з моїх рук хотів в небо втекти,
Та не вирвавсь: в півтіла зірвавсь і рунув,
І піщаним дощем мене зверху облив,
Але ліг біля ніг моїх валом – і лунув.

Віддихнув я! На звізди тоді поглядів.
І все небо якраз золотими очима
Зріло все на бедуїна,
Бо пріч мене ніхто на землі там не жив.
Як-то любо поволі дихнути грудьми!
Віддихнув я так широко,
Що повітря в Арбістані
Ледве на віддишку стане.

Як-то любо поглянуть очима всіми!
Розпістерлось моє око
Так далеко, так широко,
Що більш світа засяга,
Ніж – як небо заляга.

Як-то любо розкинуться серед степів! –
Я розкинувсь тілом і руки розняв,
І, здається, світ з Сходу на Захід обняв:
Моя думка в повітрі літає і рветься
Вище, вище і вище – аж в небо несеться.
Як бджола топить з жалом кінець животів,
Так я з думкою й душу у небо втопив.